

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องความกตัญญูในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาขงจื้อ
ชื่อนักศึกษา	:	พระมหาสมาน ชาตวิริโย (ศศิสุวรรณพงศ์)
สาขาวิชา	:	พุทธศาสนาและปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
ปีการศึกษา	:	๒๕๔๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องความกตัญญูในพุทธปรัชญาเถรวาท ในปรัชญาขงจื้อ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่อง ความกตัญญูในพุทธปรัชญาเถรวาท กับปรัชญาของขงจื้อ ว่ามีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นวิจัยเอกสาร โดยอาศัยข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปรัชญาขงจื้อจากคัมภีร์หลุนหวิ ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของขงจื้อ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบหลักกตัญญูในปรัชญาทั้งสอง

จากการศึกษาพบว่า ความกตัญญูในพุทธปรัชญาเถรวาทหมายถึงการรู้อุปการะที่บุพพการีทำไว้ก่อนแล้วทำการตอบแทนบุญคุณ แสดงความกตัญญูต่อบิดามารดาขั้นต้น โดยการบำรุงเลี้ยงดู ขั้นสูงสุดโดยให้บิดามารดาคำรงอยู่ในศีลสัมปทา จากสัมปทา และปัญญาสัมปทา ผู้มีความกตัญญูจะได้รับประโยชน์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ส่วนความกตัญญูในปรัชญาของขงจื้อหมายถึงการตอบแทนบุญคุณเลี้ยงดูบิดามารดาด้วยความเคารพ ความกตัญญูในปรัชญาทั้งสองมีความเหมือนกันคือ การรู้จักตอบแทนบุญคุณต่อสิ่งที่มีคุณูปการต่อชีวิต

ด้านความแตกต่างกัน ในพุทธปรัชญาเถรวาท สอนให้ตอบแทนบิดามารดาด้วยการบำรุงเลี้ยงดูและแนะนำให้มีสัมมาทิฐิ สำหรับสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อความกตัญญู ได้แก่ อกุศลมูล ส่วนในปรัชญาขงจื้อ สอนให้บำรุงเลี้ยงบิดามารดาด้วยความเคารพ และเน้นการแสดงความรัก โศกในพิธีศพ โดยการไว้ทุกข์เป็นเวลา ๓ ปี ไม่มีการแสดงความกตัญญูต่อพระรัตนตรัยและไม่กล่าวถึงประโยชน์ในชาติหน้า แต่สอนให้ฆ่าสัตว์ในพิธีเช่นสรวงวิญญาณบรรพบุรุษ สำหรับสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อความกตัญญู ได้แก่ กุณหมาย

เมื่อกล่าวโดยสรุป ความกตัญญูในปรัชญาทั้งสองนี้ ช่วยส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว ความผาสุกในสังคม ความสามัคคีและความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนทั้งสันติภาพโลกอีกด้วย